

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเชิงวิเคราะห์กลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับหอสมุดรชมังคลาภิเษก จังหวัดจันทบุรี ต้นฉบับที่นำมาศึกษาเป็นของวัดตะกาดเจ้า อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลหลักในการศึกษา และใช้กลอนบทละครเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ ทำวาสกรี กรุงเทพมหานคร เป็นเอกสารประกอบการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

การศึกษากลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับจันทบุรี มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาลักษณะทั่วไปของวรรณกรรม อันประกอบด้วยลักษณะของต้นฉบับ ลักษณะตัวอักษรและอักขรวิธีที่ใช้ในการบันทึก ศึกษาวิเคราะห์กลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ในด้านวรรณกรรมและด้านสังคมที่ปรากฏในเรื่อง โดยศึกษาจากต้นฉบับสมุดไทยขาว บันทึกเป็นอักษรไทย ภาษาไทย จำนวน 1 เล่มสมุดไทย ฉบับที่นำมาศึกษาเป็นสมบัติของวัดตะกาดเจ้า อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่หอสมุดรชมังคลาภิเษก จังหวัดจันทบุรี

ในการศึกษากลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับจันทบุรี พบว่า กลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับจันทบุรี เป็นวรรณกรรมท้องถิ่นภาคตะวันออก ประพันธ์โดยนักปราชญ์ท้องถิ่น ประพันธ์ด้วยคำประพันธ์ประเภทคำกลอน เนื้อหาของเรื่องเป็นนิทานประโลมโลกหรือนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ซึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้รับความนิยมมาก สืบเนื่องมาจากความนิยมในการแต่งกลอนนิทานตามแบบลักษณะการประพันธ์ของสุนทรภู่ จึงทำให้มีนิทานประเภทนิทานประโลมโลกจำนวนมาก อีกทั้งยังพบว่าเรื่อง ดาราวงษ์ ปรากฏชื่อเรื่องในนิราศเมืองเพชรฉบับล้อม เพ็งแก้ว สอดคล้องทำให้ทราบว่าในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นยังมีวรรณกรรมเรื่องนี้อยู่อีกเรื่องหนึ่ง แต่อาจจะไม่แพร่หลายมากนักเมื่อเทียบกับนิทานพื้นบ้านเรื่องอื่น ๆ

จากการศึกษาด้านอักษรและอักขรวิธีในต้นฉบับพบว่า ตัวอักษรที่ใช้ในการบันทึกต้นฉบับเป็นอักษรไทย ภาษาไทย ลักษณะสัณฐานของตัวอักษรมีลักษณะใกล้เคียงกับอักษรตัวเขียนในปัจจุบัน ส่วนอักขรวิธีแตกต่างจากปัจจุบัน การใช้คำและตัวสะกดนิยมบันทึกตามเสียงพูด ไม่เน้นการสะกดการันต์และยังพบว่า มีการใช้พยัญชนะต้นที่ไม่แน่นอนตายตัว โดยคำที่ใช้เสียงพยัญชนะเดียวกันหรือพยัญชนะที่มีเสียงใกล้เคียงกันอาจจะใช้พยัญชนะต้นทดแทนกันได้ การใช้วรรณยุกต์ พบว่า มีการใช้รูปวรรณยุกต์เอก และวรรณยุกต์โท มีการใช้เครื่องหมายประกอบการเขียนเช่น ฟันหนู ไม้หันอากาศ ฝนทอง นิคหิต ฟองมัน เป็นต้น

ในการศึกษากลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับจันทร์ ในด้านวรรณกรรมพบว่า แก่นเรื่องหลักเป็นเรื่องของความรัก การดำเนินเรื่องเป็นไปตามลำดับเหตุการณ์ไม่ซับซ้อน ตัวละครเอกในเรื่องมีลักษณะเป็นแบบฉบับของพระเอกและนางเอกในอุดมคติของคนไทย สมัยก่อนคือ ตัวละครเอกฝ่ายชายมีรูปร่างงดงาม ส่วนตัวละครเอกฝ่ายหญิงมีความเป็นกุลสตรี ไทย อ่อนหวานและรูปโฉมงดงาม ผู้แต่งใช้กลวิธีในการสร้างตัวละครให้มีลักษณะสมจริง มีความคิดและความต้องการ การแสดงออกทางด้านอารมณ์เหมือนกับบุคลิกลักษณะทั่วไป การสร้างฉากในเรื่องส่วนใหญ่กล่าวถึงเพียงผิวเผิน ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบรรยายฉากมากนัก

ในด้านธรรมเนียมนิยมในการประพันธ์ พบว่า เป็นวรรณกรรมที่ยึดตามแนวทวิโบราณ กล่าวคือ เริ่มเรื่องด้วยบทประณามพจน์หรือบทไหว้ครู ไหว้พระรัตนตรัย ไหว้เจ้าฟ้า เจ้านครที่ปกครองเมือง ไหว้คุณบิดามารดาและไหว้พระอุปัชฌาย์อาจารย์ จากนั้นกล่าวถึงปณิธานกวีว่า ขอให้ยามมีโรคภัยไข้เจ็บ ขอให้บิดามารดามีความสุขอย่าได้พบเรื่องที่ไม่ดี ส่วนการลำดับเรื่อง ผู้แต่งใช้วิธีการเล่าเรื่องเป็นลำดับปฏิกิริยา ส่วนการปิดเรื่องพบว่าไม่มีการปิดเรื่อง เนื่องจากเนื้อเรื่องในต้นฉบับไม่จบเนื้อเรื่อง

การใช้ภาษา นิยมเลือกใช้คำที่ง่าย ๆ คำที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นคำภาษาชาวบ้านทั่ว ๆ ไป ที่ใช้สื่อสารกันกับคำราชาศัพท์ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะนิทานที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับจักร ๆ วงศ์ ๆ มีการใช้คำซ้ำ คำซ้อนและคำที่มีเสียงสัมผัสเพื่อให้เกิดความไพเราะและเน้นความหมายของคำทางด้านภาษา พบว่ากวีได้ใช้ภาษาถิ่นในการประพันธ์ ทั้งคำภาษากลางสำเนียงถิ่น คำภาษากลางที่มีการกร่อนเสียง เช่นคำว่าตรอมตรม ออกเสียงเป็น กรอมกรม คำว่า สรรเสริญ ออกเสียงเป็น สัระเสน เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กวียังคงรักษาคำท้องถิ่นไว้อย่างดี ส่วนทางด้านภาษา ภาพพจน์พบว่า กวีใช้ภาพพจน์อุปมาในการเปรียบเทียบมากที่สุด ส่วนสำนวนไทย ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องนี้ไม่มากนัก เช่น คำว่า พระศุกร์เข้า พระเสาร์แทรก น้าน้อยแพ้ไฟ เป็นต้น

ส่วนสภาพสังคมที่สะท้อนผ่านกลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับจันทร์มีทั้งที่เป็นสังคมของชนชั้นสูง เพราะเนื้อเรื่องเป็นการผจญภัยและมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่าง ๆ ตามแบบอย่างนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ และเป็นแบบสังคมชาวบ้านชนบทโดยสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ และประเพณีของคนในสมัยกวีได้เป็นอย่างดีและสืบทอดต่อกันมาจนกลายมาเป็นมรดกทางสังคมและวัฒนธรรม

อภิปรายผล

จากการศึกษาเชิงสำรวจกลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ พบว่ามีต้นฉบับเพียง 2 สำนวนคือ กลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับหอสมุดรชมังคลาภิเษก จังหวัดจันทบุรี และ กลอนบทละครเรื่อง ดาราวงศ์ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ ท่าวาสุกรี กรุงเทพมหานคร โดยต้นฉบับกลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ สำนวนหอสมุดรชมังคลาภิเษก จังหวัดจันทบุรี มีเนื้อหาของเรื่องที่สมบูรณ์กว่า กล่าวคือ เนื้อเรื่อง เริ่มตั้งแต่ตอนต้นเรื่องและดำเนินเรื่องไปจนจบ 1 เล่มสมุดไทยแต่ไม่จบเนื้อเรื่อง เนื่องจากเมื่อจบ 1 เล่มสมุดไทยเนื้อหาของเรื่องจบลงตรงที่ดาราวงษ์พานางประไพสุริยาหนีกลับเมืองมิลิลา ทำให้ ท้าวพรหมหัตถ์โกรธแค้น เสร้าโคกเสียใจจนสิ้นพระชนม์ ซึ่งเนื้อหาของเรื่องน่าจะยังมีต่อไปอีก เพราะว่า ตามธรรมเนียมของวรรณกรรมประเภทนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ จะมีเนื้อเรื่องและตอนจบของ เรื่องที่เป็นแบบฉบับเฉพาะคือ จะมีลักษณะการจบเรื่องดี สมหวัง ตัวละครเอกทั้งสองจะต้องฝ่าฟัน อุปสรรคต่าง ๆ จนได้ครองคู่กันอย่างมีความสุข

ต้นฉบับกลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับหอสมุดรชมังคลาภิเษก จังหวัดจันทบุรีมี ลักษณะคำประพันธ์เป็นกลอนนิทานซึ่งพบว่า บางบทไม่มีการส่งสัมผัสระหว่างบทกัน เนื้อความ บางตอนขาดหายไป ซึ่งอาจเกิดจากการคัดลอก และยังพบว่ามีลายมือของกวีคนอื่นเขียนแทรก เข้ามา ซึ่งอาจเกิดจากการคัดลอกต้นฉบับ โดยเนื้อความในส่วนนั้นขาดหายไป ผู้คัดลอกจึงได้เว้น บรรทัดไว้ ต่อมากวีท่านอื่นมาเขียนแต่งเติมในส่วนที่ขาดหายไป เพื่อให้เนื้อเรื่องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นเรื่องธรรมดาของวรรณกรรมท้องถิ่นที่มีการคัดลอกต่อ ๆ กันมา สำนวนภาษา หรือเนื้อหาบางตอนอาจไม่กลมกลืนกันทั้งเรื่อง

นอกจากนี้ กวียังใช้ความสามารถในการพรรณนาความรู้สึกของตัวละครโดยเน้น ลักษณะการใช้คำ การเล่นคำ เล่นอักษร ทำให้เกิดความไพเราะและยังให้ความรู้สึกที่ลึกซึ้งกินใจ ซึ่งกวีสามารถถ่ายทอดให้ผู้อ่านรับรู้ได้อย่างมีวรรณศิลป์

ในด้านสังคม กลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ยังแสดงให้เห็นถึงความเชื่อในด้านต่าง ๆ เช่น ความเชื่อในเรื่อง กรรม การเวียนว่ายตายเกิดและอาณิสัยของผลบุญ อันเป็นหลักสำคัญของ พระพุทธศาสนา ในด้านประเพณี ได้สะท้อนให้เห็นถึงประเพณีการทำศพ ประเพณีการต้อนรับแขก ส่วนในด้านวิถีชีวิต กวีได้สะท้อนให้เห็นลักษณะของการแต่งกาย อาชีพตลอดจนอาหารการกินและเครื่องมือเครื่องใช้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า กลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับที่ใช้ในการวิจัยนี้ น่าจะเป็นวรรณกรรมในท้องถิ่นภาคตะวันออก ซึ่งนับว่าเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าใน ด้านสาระความรู้และด้านวรรณศิลป์เรื่องหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกลอนนิทานเรื่อง ดาราวงษ์ ฉบับจันทร์และกลอนบทละครเรื่อง ดาราวงศ์ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ ทำวาสุกรี กรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการศึกษาต้นฉบับเอกสารโบราณในท้องถิ่นภาคตะวันออกให้มากขึ้น เนื่องจากยังมีเอกสารต้นฉบับวรรณกรรมและตำราต่าง ๆ จำนวนมากที่ยังไม่ได้มีการศึกษา จะได้เป็นการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักต่อไป